

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 36/2023)

София, 13 септември 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Реколта от есенници	3
1.2	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	3
1.3	Площи и производство на тютюн	4
1.4	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	5
1.5	Площи и производство от трайни насаждения	5
1.6	Площи и производство от етерично-маслени култури	6
2.	Външна търговия с основни земеделски култури	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	7
3.	Цени	7
3.1	Зърнени и маслодайни култури	7
3.2	Плодове и зеленчуци	8

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Реколта от есенници

По последни оперативните данни, при 100% ожънати площи, са прибрани 6 588,7 хил. тона пшеница, 728,6 хил. тона ечемик, 232,7 хил. тона маслодайна рапица, 79,6 хил. тона тритикале и 19,7 хил. тона ръж. Продукцията от ръж, пшеница, ечемик и тритикале е от 1,4% (ръж) до 73,3% (тритикале) над отчетената по същото време на 2022 г., основно вследствие на по-високи добиви от единица площ, като при ечемика и тритикалето е съчетано и с по-голям размер реколтирани площи. Единствено при производството на маслодайна рапица е налице намаление (с 21,4%), което се обяснява изцяло с по-малко реколтирани площи.

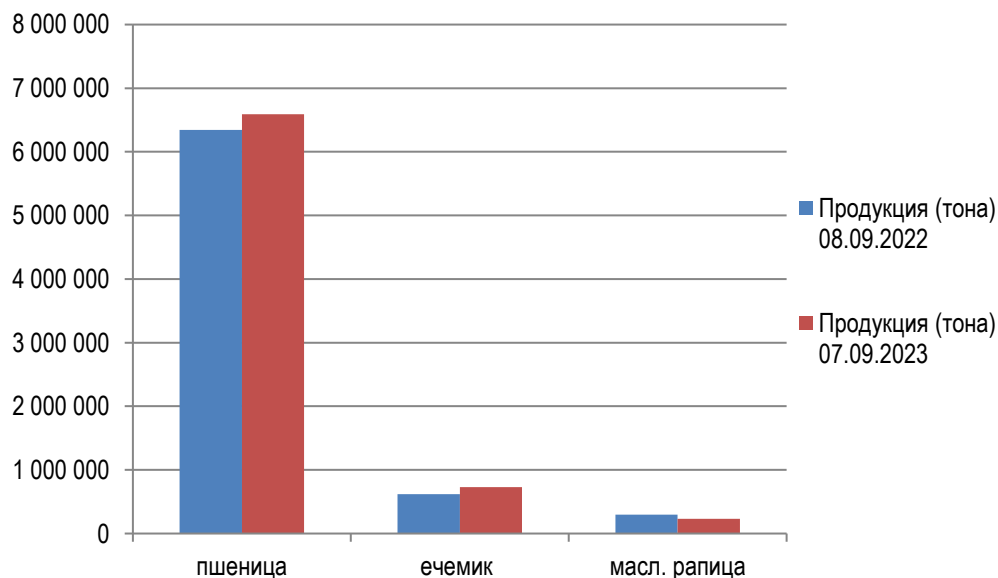
Реколта от есенници към 07.09.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 208 371	1 214 456	1 208 371	1 214 456	6 343 707	6 588 680	525	543	0,5%	0,5%	3,9%	3,4%
ечемик	124 135	137 719	124 135	137 719	617 623	728 560	498	529	10,9%	10,9%	18,0%	6,2%
масл. рапица	131 276	88 616	131 276	88 616	295 972	232 729	225	263	-32,5%	-32,5%	-21,4%	16,9%
ръж	8 596	8 025	8 596	8 025	19 410	19 686	226	245	-6,6%	-6,6%	1,4%	8,4%
тритикале	14 409	21 242	14 409	21 242	45 894	79 555	319	375	47,4%	47,4%	73,3%	17,6%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от основни есенни култури към 07.09.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

1.2 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

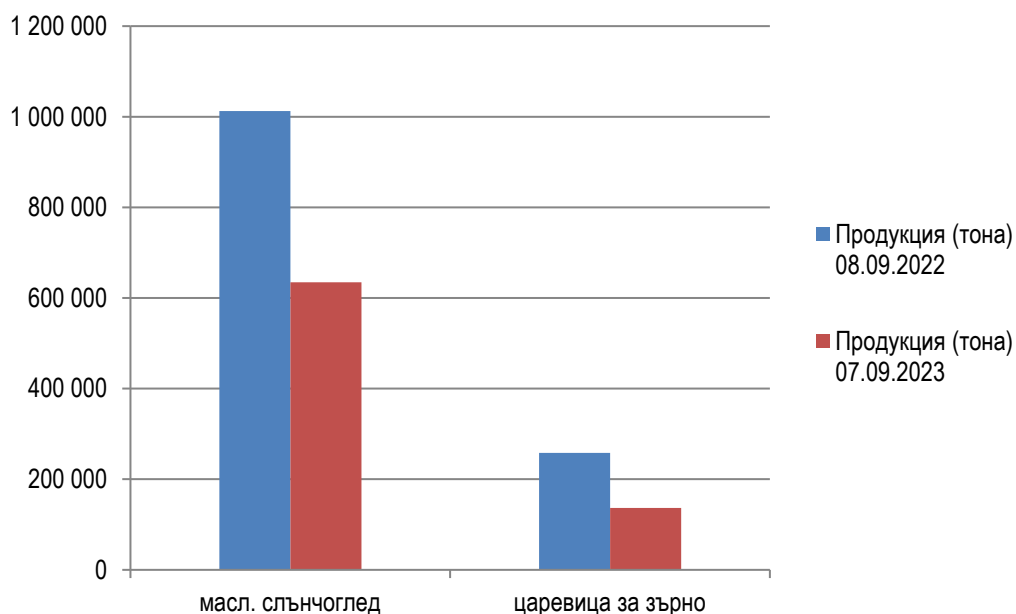
В резултат от по-бавния темп на реколтиране на площите на този етап, добитите количества маслодаен слънчоглед и царевица за зърно остават под миналогодишните, респективно с 37,3% и 47,1%.

Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 07.09.2023 г., ха

	Площи за реколтиране, ха		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
масл. слънчоглед	913 659	860 137	462 471	351 346	1 012 319	634 361	219	181	-5,9%	-24,0%	-37,3%	-17,4%
царевица за зърно	527 046	537 213	53 438	32 608	258 490	136 641	484	419	1,9%	-39,0%	-47,1%	-13,4%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 07.09.2023 г. сравнено със същия период на 2022 г.

1.3 Площи и производство на тютюн

Към 7 септември 2023 г. производството на „Ориенталски“ тютюн е с 31,2% повече на годишна база, поради увеличение както на реколтираните площи, така и на средния добив.

Изоставане от отчетеното по същото време на миналата година се наблюдава при производството на тютюн от типове „Бърлей“ и „Вирджиния“ - съответно с 14,5% и 29%, като следствие от свиване на площите.

Площи и производство на тютюн към 07.09.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 282	1 836	2 260	2 465	3 233	134	143	22,6%	23,1%	31,2%	6,7%
Тютюн-Вирджиния	598	431	521	310	451	320	87	103	-27,9%	-40,5%	-29,0%	18,4%
Тютюн-Бърлей	177	140	177	139	304	260	172	187	-20,9%	-21,5%	-14,5%	8,7%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.4 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Оперативните данни сочат увеличение на продукцията от полски ягоди, домати, краставици и пъпеши спрямо година по-рано – в рамките на 1,4% (ягоди) - 17,7% (пъпеши). При пъпешите и ягодите това се дължи на по-бързия темп на прибиране на реколтата през настоящата година, докато при домати и краставиците - на по-високите добиви на единица площ. До момента, от открити площи са прибрани по-малко дини (с 6,2%), пипер (с 20,3%), картофи (с 24,9%) и зеле (с 31,5%).

От началото на 2023 г. досега в оранжерии са произведени с 15,8% повече домати в сравнение с аналогичния период на миналата година и с 2% по-малко краставици.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 07.09.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	9 082	7 483	3 820	2 858	64 118	48 161	1 678	1 685	-17,6%	-25,2%	-24,9%	0,4%
Зеле	1 506	1 410	373	304	7 719	5 291	2 069	1 740	-6,4%	-18,5%	-31,5%	-15,9%
Дини	3 297	3 653	3 260	3 473	73 935	69 370	2 268	1 997	10,8%	6,5%	-6,2%	-11,9%
Пъпеши	2 057	2 879	1 988	2 628	19 599	23 077	986	878	40,0%	32,2%	17,7%	-11,0%
Пипер на открито	2 296	2 248	1 985	1 797	22 514	17 940	1 134	998	-2,1%	-9,5%	-20,3%	-12,0%
Домати на открито	2 251	2 149	1 841	1 728	29 523	30 886	1 604	1 787	-4,5%	-6,1%	4,6%	11,4%
Краставици на открито*	497	378	444	363	5 956	6 429	1 341	1 771	-23,9%	-18,2%	7,9%	32,1%
Ягоди на открито	860	883	845	872	5 861	5 945	694	682	2,7%	3,2%	1,4%	-1,7%
Домати в оранжерии	476	531	427	480	42 346	49 050	9 917	10 219	11,6%	12,4%	15,8%	3,0%
Краставици в оранжерии	439	413	387	370	42 818	41 973	11 064	11 344	-5,9%	-4,4%	-2,0%	2,5%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

* вкл. и корнишони

1.5 Площи и производство от трайни насаждения

Вследствие на забавения темп на прибиране на реколтата и отчетените към момента по-ниски средни добиви, продукцията от сливи, малини, кайсии и праскови е с между 28,8% и 58,5% под миналогодишната. При производството на ябълки, круши и грозде (винено и десертно) също се отчита намаление на годишна база, но към момента този тренд не е показателен за цялата реколта ` 2023, тъй като кампанията е все още в начален етап.

Площи и производство от трайни насаждения към 07.09.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 396	4 285	306	169	2 381	1 157	778	685	-2,5%	-44,8%	-51,4%	-12,0%
круши	624	578	171	125	1 007	588	589	470	-7,4%	-26,9%	-41,6%	-20,2%
праскови	2 922	1 765	2 800	1 644	26 175	10 859	935	661	-39,6%	-41,3%	-58,5%	-29,3%
сливи	9 390	9 368	5 880	4 312	33 283	23 710	566	550	-0,2%	-26,7%	-28,8%	-2,8%
кайсии	2 984	2 220	2 983	2 220	21 567	11 560	723	521	-25,6%	-25,6%	-46,4%	-27,9%
малини	1 778	1 730	1 486	1 157	5 616	3 470	378	300	-2,7%	-22,1%	-38,2%	-20,6%
лозя винени	31 901	29 804	903	420	5 587	1 754	619	418	-6,6%	-53,5%	-68,6%	-32,5%
лозя десертни	2 709	2 687	1 003	544	5 733	2 596	572	477	-0,8%	-45,8%	-54,7%	-16,6%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.6 Площи и производство от етерично-маслени култури

Добитите количества лавандула към 7 септември възлизат на 54,2 хил. тона или с 23,2% по-малко на годишна база, поради намаление както на реколтираните площи, така и на средния добив от декар.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 07.09.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	08.09.2022	07.09.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
лавандула	16 222	13 516	15 962	13 477	70 662	54 249	443	403	-16,7%	-15,6%	-23,2%	-9,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

През периода 4 – 10 септември 2023 г. през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ не е реализиран износ на пшеница, ечемик и рапица. При липса на отчетени количества и по същото време на 2022 г., многократният ръст на общия експорт на пшеница и ечемик през порта от началото на настоящата пазарна година до момента на годишна база се запазва. Все още не са преминавали товари през пристанището с рапица от реколта `2023.

¹ През последните няколко години „Пристанище Варна“ ЕАД формира около 30% от общия експорт на пшеница, царевича и ечемик и под 20% от този на слънчоглед и рапица.

**Износ на пшеница, ечемик и рапица
от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона**

	01.07.2022 – 10.09.2022	01.07.2023 – 10.09.2023	Изменение на годишна база
пшеница	221 612	626 165	181,3%
ечемик	6 706	128 506	1816,3%
рапица	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През първите десет дни на пазарна 2023/24 година не е реализиран износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД и „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Внос

От началото на юли 2023 г. до момента не е регистриран внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

Информацията за търговията с основните зърнени и маслодайни култури по данни на Националния статистически институт, включена в Бюлетин № 33/2023, ще бъде актуализирана след публикуване на официални данни за внос и износ за юни 2023 г.

2.2 Плодове и зеленчуци

Актуализация на информацията за внос и износ на плодове и зеленчуци, публикувана в Бюлетин № 33/2023, ще бъде направена след предоставяне на данни от Националния статистически институт.

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 7 септември 2023 г. се регистрира леко седмично покачване на хлебната пшеница (с 0,3%) и слънчогледа (с 0,4%), докато цената на царевицата отбелязва лек спад от 0,7%. Цените на фуражната пшеница, ечемика и рапицата се запазват на нивата от предходната седмица.

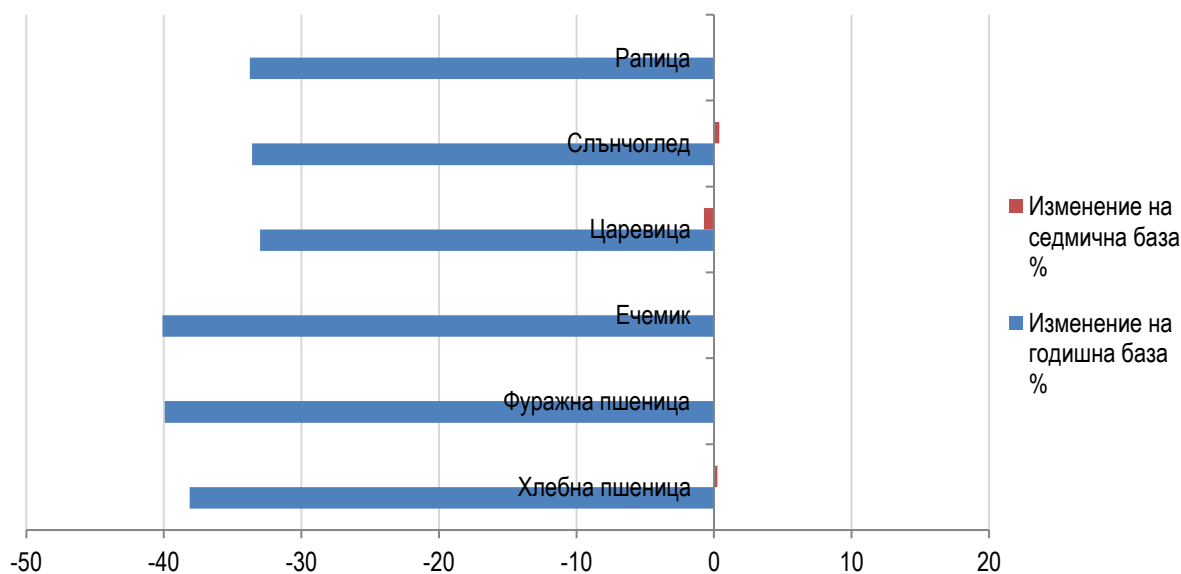
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 07.09.2023 г., лв./тон без ДДС

	07.09.2022	30.08.2023	07.09.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	632	390	391	-38,1	0,3
Фуражна пшеница	621	373	373	-39,9	0,0
Ечемик	566	339	339	-40,1	0,0
Царевица	609	411	408	-33,0	-0,7
Слънчоглед	1 158	766	769	-33,6	0,4
Рапица	1 170	775	775	-33,8	0,0

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ.

* няма данни

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 07.09.2023 г.

Понижението на цените на основните зърнени и маслодайни култури спрямо година по-рано варира от 33% (царевица) до 40,1% (ечемик).

3.2 Плодове и зеленчуци

Седмичните ценови изменения при търговията на едро с основните плодове и зеленчуци са преобладаващо в посока надолу. Пиперът (зелен и червен), картофите, прасковите, зелето и оранжерийните краставици се предлагат с между 0,9% (червен пипер) и 9,6% (оранжерийни краставици) по-евтино спрямо предходната седмица. Същевременно, повишение на цените на едро на седмична база се регистрира при пъпешите (с 0,7%), вносните ябълки (с 6,2%), оранжерийните домати (с 6,6%) и дините (с 6,7%).

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 08.09.2023 г., лв./кг

	09.09.2022	01.09.2023	08.09.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,02	1,35	1,32	29,4	-2,2
домати (оранжерийни)	2,07	2,58	2,75	32,9	6,6
домати (открити площи)	1,64	*	*	-	-
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	2,23	2,92	2,64	18,4	-9,6
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	1,63	1,70	1,62	-0,6	-4,7
пипер (червен)	1,90	2,23	2,21	16,3	-0,9
зеле	0,89	1,14	1,05	18,0	-7,9
дини	0,82	0,75	0,80	-2,4	6,7
пъпеши	*	1,41	1,42	-	0,7
праскови	1,86	2,58	2,50	34,4	-3,1
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,95	2,07	-	6,2
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ.

* няма данни

Като цяло, към 8 септември 2023 г. средните цени на едро на основните плодове и зеленчуци, налични на тържищата по това време, са над нивата отпреди една година, като се отчита ръст в рамките на 16,3% при червения пипер до 34,4% при прасковите. Единствено при зеления пипер и дините се отчита понижение на годишна база, респективно 0,6% и 2,4%.

**Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци
към 08.09.2023 г.**

